

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28.11.1994, sp. zn. 3 To 776/94, ECLI:CZ:KSCB:1994:3.TO.776.1994.1

Číslo: 46/1995

Právní věta: Použití prostředků poskytnutých státem jako účelové dotace podle § 5 odst. 2 zák. č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR, ve znění dalších předpisů, k jinému účelu než je ten, na který byly určeny, je závažným porušením pravidel hospodářského styku stanovených obecně závazným předpisem ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák. Jde-li o neoprávněné výhody materiální povahy, které lze vyčíslit v penězích, jsou dosaženy ve značném rozsahu ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák., získá-li je pachatel ve stejné výši, jíž se podle § 89 odst. 14 tr. zák. rozumí značná škoda.

Soud: Krajský soud v Českých Budějovicích

Datum rozhodnutí: 28.11.1994

Spisová značka: 3 To 776/94

Číslo rozhodnutí: 46

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Porušování závazných pravidel hospodářského styku

Předpisy: 140/1961 Sb. § 127 odst. 1 576/1990 Sb. § 5 odst. 2

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 46/1995 sb. rozh.

Použití prostředků poskytnutých státem jako účelové dotace podle § 5 odst. 2 zák. č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR a obcí v ČR, ve znění dalších předpisů, k jinému účelu než je ten, na který byly určeny, je závažným porušením pravidel hospodářského styku stanovených obecně závazným předpisem ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák.

Jde-li o neoprávněné výhody materiální povahy, které lze vyčíslit v penězích, jsou dosaženy ve značném rozsahu ve smyslu ustanovení § 127 odst. 1 tr. zák., získá-li je pachatel ve stejné výši, jíž se podle § 89 odst. 14 tr. zák. rozumí značná škoda.

(Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 28. 11. 1994 sp. zn. [3 To 776/94](#))

Krajský soud v Českých Budějovicích zamítl odvolání okresní státní zástupkyně v Českém Krumlově proti rozsudku Okresního soudu v Českém Krumlově ze dne 23. 9. 1994 sp. n. 2 T 366/93.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Českém Krumlově sp. zn. 2 T 366/93 ze dne 23. 9. 1994 byl obžalovaný A. T. zproštěn obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. pro skutky kvalifikované obžalobou jako trestné činy porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 tr. zák. a zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák. Těchto trestných činů se měl obžalovaný dopustit tím, že dne 17. 5. 1991, jako soukromý zemědělec, podepsal s Regionálním odborem Ministerstva zemědělství ČR se sídlem v Českých Budějovicích smlouvu, na jejímž základě mu byla poskytnuta investiční dotace na privatizaci ve výši 238 310 Kč na nákup zemědělských strojů v roce 1991, a to traktoru Z 721 za 232 418 Kč, traktorového vleku NV 2-028 za 46 345 Kč a shrnovače píce za 19 125 Kč. Obžalovaný v rozporu s touto smlouvou dotaci použil k uvedenému účelu jen na zakoupení traktorového vleku za 46 345 Kč. Dále upřednostnil věřitele, a to firmu, které zaplatil pohledávku ve výši 30 240 Kč, a ze zbytku dotace zakoupil od V. F. jezdeckého koně za 35 000 Kč, od B. K. sedlo na koně za 8000 Kč a další peníze použil na zaplacení hospodářského stavení, které zakoupil od Statku Černá v Pošumaví.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonné lhůtě odvolání okresní státní zástupkyně v Českém Krumlově. Domáhala se zrušení napadeného rozsudku s tím, že okresní soud měl obžalovaného uznat vinným trestným činem porušování závazných pravidel hospodářského styku podle § 127 odst. 1 tr. zák. Uvedla, že obžalovaný se měl dopustit popsání jednání v roce 1991, tedy před nabytím účinnosti zákona č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. V § 127 odst. 1 tr. zák. se slova „podniku nebo organizaci nebo její složce“ nahrazují slovy „sobě nebo jinému“. Znění zákona s použitím termínu „v podniku nebo organizaci“ bylo platné a účinné do 31. 12. 1991, tedy v době spáchání trestného činu. I když pozdější znění zákona přijalo termín „sobě nebo jinému“, není namístě argumentovat tím, jak učinil soud prvního stupně, že toto pozdější znění zákona znevýhodňuje obžalovaného oproti platnému a účinnému znění trestního zákona v roce 1991 a tudíž by použití tohoto ustanovení bylo v rozporu s § 16 odst. 1 tr. zák. Pod výraz „podnik nebo organizace“ lze podle názoru okresní státní zástupkyně ve skutečnosti podřadit i soukromě hospodařícího zemědělce.

Krajský soud k podanému odvolání přezkoumal zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž bylo možno podat odvolání, i správnost postupu řízení, které rozsudku předcházelo, přihlížející přitom i k vadám, které nebyly odvoláním vytykány, jak mu ukládá ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., a dospěl k následujícím závěrům:

V řízení, které předcházelo napadenému rozhodnutí, nebylo shledáno pochybení. Po zhodnocení důkazů způsobem odpovídajícím ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. dospěl soud ke správným a úplným skutkovým zjištěním. Je třeba konstatovat, že skutkový děj byl v tomto případě jednoduchý, nikterak komplikovaný, soud prvního stupně mohl v podstatě vyjít z doznání obžalovaného, které se týkalo způsobu, jak naložil s finančními prostředky, jež mu byly poskytnuty nenávratnou dotací příslušného orgánu státní správy. Tyto peníze nepoužil na zaplacení faktur za nákup zemědělských strojů, a sice traktoru, shrnovače píce a traktorového vleku, jak bylo stanoveno smlouvou o poskytnutí dotace, ale použil je vedle správného nákupu traktorového vleku na nákup jezdeckého koně a jezdeckého sedla. Část peněz použil i na zaplacení určité částky při koupi hospodářského stavení. Soud prvního stupně měl k dispozici fotokopii smlouvy o poskytnutí dotace ze státního rozpočtu na rok 1991, uzavřené mezi obžalovaným a regionálním odborem Ministerstva zemědělství ČR, dále zprávu o kontrole finančního úřadu a rozhodnutí finančního úřadu o vrácení neoprávněně použitých prostředků státního rozpočtu za současného předeepsání penále.

Okresní soud nesprávně uvažoval o kvalifikaci jednání obžalovaného jako o trestném činu zvýhodňování věřitele podle § 256a odst. 1 tr. zák., neboť přehlédl, že znění trestního zákona platné a účinné v době spáchání činu takovou skutkovou podstatu neznalo. Tato skutková podstata byla do

trestního zákona včleněna až jeho novelou s účinností od 1. 1. 1992. Proto obžalovaný nemohl být uznán vinným tímto trestným činem, neboť by to bylo v rozporu s ustanovením § 16 odst. 1 tr. zák.

Jestliže však okresní soud svůj zprošťující výrok odůvodnil tím, že obžalovaného jako soukromě hospodařícího zemědělce nelze podřadit pod termín „podnik nebo organizace či jejich složka“, vycházel z nesprávného právního názoru. Jak soud prvního stupně, tak i odvolatelka přehlédly ustanovení § 89 odst. 16 tr. zák., účinného v době činu. Toto ustanovení bylo přejato v novelizovaném znění trestního zákona, účinného od 1. 1. 1994, a pouze zakotveno na jiném místě v § 89 odst. 19 tr. zák. Jasně stanoví, že za organizaci se pro účely trestního zákona považuje také fyzická osoba, která provozuje podnikatelskou činnost podle zvláštního zákona. Tuto podmínku obžalovaný jako soukromě hospodařící zemědělec na základě zák. č. 105/1990 Sb. a později zák. č. 219/1991 Sb. splňoval. Ani znění trestního zákona platného a účinného v době činu proto nevyklučovalo právní kvalifikaci jednání obžalovaného podle § 127 odst. 1 tr. zák. Jestliže krajský soud přesto neshledal podané odvolání důvodným, učinil tak z následujících důvodů:

Podle smlouvy, uzavřené mezi obžalovaným a regionálním odborem Ministerstva zemědělství ČR, ze dne 17. 5. 1991, obdržel obžalovaný v rámci podpory budování hospodářství soukromých rolníků nenávratnou dotaci ve výši 238 310 Kč na nákup ve smlouvě vyjmenovaných strojů, a sice traktoru, traktorového vleku a shrnovače píce. Dotace pokrývala 80 % z celkové ceny strojů. Je nepochybné, že obžalovaný při žádosti o poskytnutí dotace uvedl sám, jaké zemědělské stroje potřebuje koupit, a smlouva mohla být uzavřena proto, že tyto stroje odpovídaly účelu dotace, totiž umožnění práce soukromě hospodařících rolníků. Je skutečností, že smlouva sama obsahovala ustanovení, že v případě nedodržení jejích podmínek může být dotace krácena nebo zrušena a předepsána k vrácení, včetně postihu formou penále. Bylo zjištěno, že obžalovaný část poskytnutých prostředků použil skutečně na nákup traktorového vleku za 46 345 Kč. Skutková podstata trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák. stanoví jako podmínku trestnosti značný rozsah neoprávněných výhod. Pojem značný rozsah trestní zákon nevymezuje, ale podpůrně je třeba ho vyložit co do kvantifikace jako rozsah tzv. značné škody podle ustanovení § 89 odst. 14 tr. zák. Ta dnes představuje částku nejméně 200 000 Kč. Obžalovaný tedy zakoupil za částku 46 345 Kč zemědělský stroj, který podle smlouvy o poskytnutí dotace zakoupit měl. To znamená, že obžalovaný na jiné účely použil jen částku 191 965 Kč, ta však již neodpovídá zákonnému pojmu značného rozsahu. Z těchto důvodů krajský soud uzavřel, že jednání obžalovaného nenaplnilo skutkovou podstatu trestného činu podle § 127 odst. 1 tr. zák., tudíž mohl obstát zprošťující výrok rozsudku soudu prvního stupně podle § 226 písm. b) tr. ř. a odvolání okresní státní zástupkyně bylo zamítnuto.

Krajský soud se také zabýval otázkou, zda by při splnění ostatních podmínek došlo v tomto případě k porušení pravidel hospodářského styku, stanovených obecně závazným právním předpisem, jak je zakotveno v § 127 odst. 1 tr. zák. Výše zmíněná smlouva byla uzavřena na základě usnesení vlády ČR č. 332 ze dne 5. 12. 1990, o konkretizaci ekonomické reformy v agrárně potravinářském komplexu, a Prováděcích pokynů pro poskytování dotací Ministerstva zemědělství České republiky sp. zn. 157/91-200 a Ministerstva financí České republiky sp. zn. 193/3144/1991 ze dne 31. 1. 1991. Podle těchto prováděcích pokynů se dotace poskytují na základě žádosti podnikatelského subjektu, a to převážně podle výsledků výběrového řízení. Předmětem dotací může být i rekonstrukce a modernizace hospodářských objektů (včetně obytných prostor) a nová výstavba soukromých farem, zemědělských usedlostí, apod., dále se dotuje nákup zemědělských strojů a zařízení, včetně oprav strojů i staveb, nákup zvířat a dalších zemědělských potřeb a služeb i nákup půdy. Takové vymezení účelu dotace podporuje výše zmíněnou argumentaci odvolacího soudu pro potvrzení zprošťujícího výroku rozsudku. Obecně závazným právním předpisem je normativní akt, způsobilý být pramenem práva, který nabývá platnosti vyhlášením ve Sbírce zákonů. Takovým obecně závazným právním předpisem je nepochybně zákon, ale i nařízení vlády, které je vydáváno k provedení zákona a v jeho mezích a je rovněž zveřejněno ve Sbírce zákonů. Takovým obecně závazným právním předpisem jsou

i vyhlášky rezortních ministerstev, zveřejněné ve Sbírce zákonů. Obecně závazným právním předpisem však nemohou jistě být prováděcí pokyny ministerstva, nejsou jím však ani usnesení vlády, která nejsou zveřejňována ve Sbírce zákonů. Výše citované vládní usnesení ze dne

5. 12. 1990 pouze schválilo pravidla pro poskytování subvencí a dotací v agrárně potravinářském komplexu a uložilo konkrétní úkoly jednotlivým ministrům, jejichž rezortů se dotace a subvence týkaly. Smlouva uzavřená mezi obžalovaným a regionálním odborem Ministerstva zemědělství ČR nebyla uzavřena např. podle hospodářského zákoníku či občanského zákoníku, ale na základě citovaných prováděcích pokynů, které byly schváleny usnesením vlády. Zdálo by se tedy, že porušením takové smlouvy by nedošlo k porušení pravidel hospodářského styku stanovených obecně závazným právním předpisem. Krajský soud však doplnil dokazování opatřením autentického znění citovaných prováděcích pokynů i vládního usnesení. Bylo zjištěno, že tyto materiály mohly být vydány pouze na základě zákona České národní rady o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky ČR, uveřejněného pod č. 576/1990 Sb. Usnesení vlády a prováděcí pokyny jsou odvozeny a opírají se právě o tento zákon. Ten samozřejmě je obecně závazným právním předpisem, pramenem práva. Ustanovení § 5 odst. 2 zák. č. 576/1990 Sb. umožňuje poskytnutí dotace za podmínek stanovených zásadami dotační politiky na určené účely. Zároveň uvádí, že dotace mohou být použity jen na určené účely. Ust. § 5 odst. 3 zák. č. 576/1990 Sb. pak stanoví, že ze státního rozpočtu republiky se mohou poskytovat mj. i dotace a návratné finanční výpomoci právnickým osobám a fyzickým osobám vyvíjejícím podnikatelskou činnost. I když tato ustanovení jsou obecná, jednoznačně z nich vyplývá, že prostředky poskytnuté jako účelové dotace nemohou být použity k jinému účelu. Proto na otázku, zda by došlo k porušení pravidel hospodářského styku stanovených obecně závazným právním předpisem, je třeba odpovědět kladně. ?